

Rozvinutí sítě pohotovostních baterií

Podplukovník Josef Brož

Úspěchu v boji s nepřátelskými zbraněmi jaderného napadení může být dosaženo nikoli náhodnou palbou, nýbrž plánovitým a promyšleným ničtím těchto prostředků nebo jejich nejdůležitějších prvků. Za tím účelem se v rámci frontu organizuje centralizovaný boj s prostředky jaderného napadení nepřítele.

Nutnost okamžitého zničení zjištěných prostředků jaderného napadení a poměrně dlouhá doba přípravy rakety k odpálení, si vynutily zavést pohotovostní baterie raketových jednotek, které jsou stále na maximálním stupni pohotovosti. Určujícím prvkem při vytvoření sítě **pohotovostních baterií raketových jednotek** s různou délkou střelby je **splnit palebný úkol v nejkratší době** (od dodání zpráv průzkumu). Počet pohotovostních baterií je ovlivněn:

- cílem a úkoly nastávající operace;
- očekávaným počtem prostředků jaderného napadení nepřítele;
- počtem jaderných a chemických náplní přidělených na operaci;
- počtem a sestavou raketových útvarů a jednotek.

Konkrétní počet pohotovostních baterií operačně-taktických raket u armád prvního sledu se zpravidla stanoví podle rozhodnutí velitele fronty, výjimečně velitele armády, u jednotek vojskových raket podle rozhodnutí velitele armády, popřípadě velitele vševojskového svazu. Přitom musí být kritériem **spolehlivost zničení různých objektů v kterémkoli prostoru pásma činnosti armády a bezpodmínečná nepřetržitost, možnost vést palbu (úder) a i v průběhu celé operace. Šířka pásma činnosti (odpovědnosti) pohotovostních baterií po ničení prostředků jaderného napadení je zvětšena a zasahuje do sousedních pásem vpravo i vlevo o $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ hodnoty délky střelby rakety.** Uvnitř pásma činnosti se musí jednotlivě **palebné sektory pohotovostních baterií překrýt o šířku přibližně rovnou až polovině délky střelby sousedního odpalovacího zařízení.** Tím se prakticky dosahuje **dvojitého překrytí každého pásma činnosti svazku a tím se vylučují i možné hluché prostory.**

Počet pohotovostních baterií navrhuje vševojskovému veliteli náčelník raketových vojsk a dělostřelectva. Připustíme, že

armáda má v prvním sledu 4 vševojskové svazky a útočí v pásmu asi 120 km širokém. Navrhuje se rozšířit pásmo působnosti ve směru k sousedům pro taktické rakety o 10 km. Výpočty ukazují, že za těchto podmínek je třeba mít v každém okamžiku v maximální bojové pohotovosti asi 4–5 odpalovacích zařízení. Zpravidla lze však organizovat u každého oddílu vojskových raket jen jednu baterii jako pohotovostní.

Je to hlavně proto, že je třeba mít na každé pohotovostní odpalovací zařízení prakticky ještě jedno zařízení, které bude po případném úderu (odpálení) možno převést do potřebné pohotovosti. Z uvedeného vyplývá, že u armády musí být připraven k zabezpečení nepřetržitosti boje s prostředky jaderného napadení stejný počet odpalovacích zařízení, jaký je začleněn do sítě pohotovostních baterií. S tím ovšem nelze počítat a proto tuto povinnost musí převzít z části hlavně dělostřelectvo, zvláště v průběhu operace. V průběhu boje to vyžaduje těsnou koordinaci manévru hlavně dělostřelectva, (které je v přímé podřízenosti náčelníka dělostřelectva svazku DDS) a vojskových raket.

Při návrhu počtu pohotovostních baterií operačně-taktických raket je nutné uvažovat s doplňkovým pásmem u souseda do 50 km. V tom případě jsou třeba v rámci armády asi dvě odpalovací zařízení jako pohotovostní. Vhodnost volby hlavního směru pohotovostních baterií operačně-taktických raket a možnost odměru raketou bez otáčení odpalovacího zařízení, umožňuje vést palbu v širokém pásmu, což umožňuje, že dvě odpalovací zařízení jako pohotovostní baterie dosáhnou dvojitého překrytí včetně rozšíření pásma ve směru k sousedům.

Zahájení služby pohotovostních baterií a určení jejich počtu stanoví vševojskový velitel, zpravidla na základě návrhu

náčelníka raketových vojsk a dělostřeleckého velitele. Počet pohotovostních baterií se může měnit, očekává-li se zvýšená činnost v přípravném období nebo v průběhu operace (například při odražení protiúderu nepřítele). V takovém případě vševojskový velitel nařídí zvýšený počet pohotovostních baterií jak operačně-taktických raket (zpravidla celá armádní raketová brigáda musí být na místě) tak i pohotovostních baterií u vševojskových svazků na předpokládaném směru odražení protiúderu nepřítele. Všechny baterie však nemusí mít v takovém případě stejnou dobu pohotovosti. Zvyšování pohotovosti bude probíhat podle situace na frontě.

Pohotovostní raketové jednotky se podle nařízení vševojskového velitele rozvinou ve stanovenou dobu na palebném stanovišti a přecházejí do určené časové pohotovosti. **Vlastní odpálení operačně taktické rakety po dodání souřadnic cíle může být uskutečněno ne dříve než za 20 minut.** U raket taktického dosahu doba potřebná k odpálení po dodání souřadnic cíle neklesne pod 15 minut. V celku možno říci, že je to ještě opravdu dlouhá doba k odpálení, neboť i v tomto časovém období může zjištěný prostředek jaderného napadení nepřítele zmizet z palebného postavení. Proto je třeba v takovém případě připustit tu zvláštnost, že **jednotlivý úder jadernou (chemickou) náplní může nařídit přímo náčelník raketových vojsk a dělostřeleckého nebo náčelník dělostřeleckého svazku, s dodatečným hlášením vševojskovému veliteli.** Takový přístup zrychluje úder a zvyšuje odpovědnost náčelníka raketových vojsk a dělostřeleckého nebo náčelníka dělostřeleckého svazku a vytváří z něho hlavního organizátora boje s prostředky jaderného napadení.

K uvedenému počtu pohotovostních baterií je nutné určit odpovídající jadernou náplň (tritolový ekvivalent). Za předpokladu, že armádní raketové prostředky budou použity k ničení řízených střel nepřítele typu CORPORAL nebo SERGEANT, jejichž bojová sestava je vzdálena 30–60 km od linie fronty, může být průměrná délka střelby 100 km. K zničení těchto odpalovacích zařízení na ploše v průměru 1,5–3 km² je zapotřebí při 90 % spolehlivosti zasažení cíle, rakety s jadernou náplní k zničení taktických prostředků jaderného napadení nepřítele (na ploše 0,6–2 km²) na délku 15–30 km s 90 % spolehlivostí zasažení plochy cíle, postačuje jaderná náplň 3–10 kt. Kromě jaderných náplní je možné využít k ničení pro-

středků jaderného napadení nepřítele raket s chemickou náplní. U raket s chemickou náplní musí být při použití brán v úvahu směr větru a předpokládaná činnost vlastních vojsk v prostoru cíle. Ke zvýšení ekonomičnosti využití jaderných náplní je výhodné použít k ničení taktických prostředků jaderného napadení nepřítele především klasických zbraní a jaderné náplně tehdy, nepřinesla-li by palba hlavnového dělostřeleckého v dané situaci požadovaný účinek. Přesto však bude-li dán hlavnovému dělostřeleckému rozkaz k palbě na prostředky jaderného napadení nepřítele, je bezpodmínečně nutné určit i úkol pro přípravu jaderné (chemické) náplně pohotovostními bateriemi. Tato raketa bude však odpálena až na základě výsledku palby hlavnového dělostřeleckého.

*

Určením sítě pohotovostních baterií s příslušným počtem raket, stanovením jejich doby pohotovosti a pásem působnosti, povinnosti vševojskového velitele a jeho štábu nekončí. Pro průběh operace, kdy lze očekávat v určitém zájmovém prostoru zvýšený počet prostředků jaderného napadení nepřítele (při soustředěné akci) je nutné uskutečňovat těsnou součinnost s letectvem a je výhodné vymezit „prostor odpovědnosti“ pro jeho činnost. Ničení prostředků jaderného napadení nepřítele v takovém prostoru může být neekonomičtější uskutečněno stíhacím bombardovacím letectvem.

Efektivnost použití pohotovostních baterií je závislá na dostatku hodnověrných zpráv a přesných údajích o prostředcích jaderného napadení nepřítele. A právě požadavek přesnosti staví otázku organizace a průzkumu nepřítele do nového světa, zejména pokud jde o prostředky jaderného napadení, neboť pozdní odhalení nebo doručení výsledků průzkumu může mít za následek předstihující úder nepřítele. Prvořadým požadavkem zůstává však přesnost souřadnic cíle. Podle zkušeností ze cvičení, průzkumné údaje neuspokojují vždy potřeby k přípravě rakety k odpálení. To vyžaduje zpravidla doplňkový průzkum, jehož nutnost nabývá významu v případech, kdy od doby zjištění prostředků jaderného napadení do odpálení rakety uplyne delší doba, ve které může cíl změnit polohu nebo dokonce ztratit svůj význam. K doplňkovému průzkumu je nutné v první řadě využít dělostřelecký vzdušný průzkum; je možné k tomu účelu

použít i jiné prostředky průzkumu, které jsou podřízeny vševojskovému veliteli.

Velmi odpovědnou otázkou při zřízení sítě pohotovostních baterií, je **způsob organizace velení a spojení**. Spojení s pohotovostními bateriemi musí být organizováno tak, aby zabezpečovalo rychlé pronikání povelů.

K zjednodušení organizace velení raketovým útvarům musí být vyjmuta řada mezistupňů, aby byla co nejvíce zkrácena doba k provedení úderu a řízení palby. Aby potřebná nařízení pro zničení prostředků jaderného napadení přicházela včas a bez překážek, je nutné, aby spojovací náčelník vyčlenil zvláštní spojovací kanály mezi štáby raketových vojsk a dělostřelectva (nebo dělostřelectva svazku) a raketovými útvary přímo podřízenými a to jak z VS tak i PVS. Je rovněž bezpodmínečně nutné, aby náčelník raketových vojsk a dělostřelectva měl možnost předat úkoly přímo pohotovostní baterii.

K tomu, aby náčelník raketových vojsk a dělostřelectva mohl účinně organizovat použití pohotovostních jednotek je třeba, aby průběžně řešil a přednášel vševojskovému veliteli ke schválení tyto hlavní úkoly:

- počet vyčleněných pohotovostních baterií operačně-taktických (popřípadě taktických raket) jak pro přípravné období tak i pro průběh operace;

- počet a ekvivalent raket s jadernou náplní, chemických raket k ničení prostředků jaderného napadení a jejich předpokládané použití podle období operace;

- dobu zasazení pohotovostních baterií, s časovým vyjádřením pohotovosti raket;

- úkoly prostředků nadřazeného při ničení prostředků jaderného napadení nepřítele;

- pásmo působnosti operačně-taktických a vojskových raket s hloubkou překrytí ve prospěch sousedů;

- prostor působnosti přidělený letectvu k ničení prostředků jaderného napadení, vzhledem k předpokládané činnosti nepřítele;

Závěr

Článek jen částečně vyčerpává rozsáhlou problematiku boje s prostředky jaderného napadení nepřítele. Prvořadou otázkou je v daném případě průzkum těchto prostředků. Vzhledem k tomu, že problematika s ním související byla již rozebrána na stránkách odborných časopisů, nastínil jsem jen otázku rozvinutí sítě pohotovostních baterií, které nebyla věnována náležitá pozornost jak v teoretickém rozpracování, tak i v praxi na cvičeních.

- palebný sektor raketových prostředků sousedů do vlastního pásma činnosti;

- způsob využití dělostřeleckého vzdušného průzkumu při ničení prostředků jaderného napadení nepřítele;

- úkoly hlavního dělostřelectva při boji s taktickými prostředky jaderného napadení nepřítele;

- způsob ženížní úpravy a maskování palebných stanovišť;

- způsob topografické a geodetické přípravy ve výchozím položení a v průběhu operace na směru přemístění pohotovostních baterií, s přímým určením topografických jednotek frontu (armády), které se budou podílet na tomto úkolu;

- možnost stanovení palebného úkolu štábem raketových vojsk a dělostřelectva přímo pohotovostní baterii, s odposlechem patřičných mezistupňů.

Veškeré výsledky těchto úvah musí se v konečném rozpracování objevit v „Plánu boje s prostředky jaderného napadení nepřítele“. K zabezpečení pohotovostních baterií sestavuje se na základě pokynů (směrnic) vševojskového velitele ve štábu raketových vojsk a dělostřelectva, „Grafikon pohotovostních baterií“, který obsahuje:

- počet pohotovostních baterií operačně-taktických a taktických raket k plánovaným obdobím operace od určených raketových útvarů;

- prostor palebných stanovišť s druhem rakety (u jaderné velikost ekvivalentu) s časovým vyjádřením stupně pohotovosti;

- způsob střídání pohotovostních baterií a směry jejich přemístění;

- způsob spojení s pohotovostními bateriemi;

- signály, hesla pro vyžádání úderu.

Za účelem nepřetržitého velení zřizuje se ve štábu raketových vojsk a dělostřelectva **skupina pro řízení palby**. Ta je vybavena potřebnou dokumentací, pomůckami a spojovacími prostředky pro výpočet nutných parametrů, sestavení a předání povelu podřízeným raketovým útvarům (jednotkám).

Svazek-útvár	Signály	Počet pohotovostních baterií		Poznámka
		do BÚ 12A	do DÚ 12A	
87 arb	Připraveni se k boji se ZHN „KLADIVO“. Vozidla, která jsou označena Δ a během jízdy budou vydávat akustické signály (kvilivý, přerušovaný tón), v noci kromě toho světelný signál (blikavé červené světlo), mají přednost v předjíždění.	2 poh.bat. s raketou 20 x 40 kt Od D2 ráno všechny baterie na místě v novém prostoru bojového rozmístění; ostatní baterie ve výcvácvacím postavení s raketami 2/40 4/100 kt a jednou chemickou raketou	2 poh.bat. s raketami 20 kt , (nebude-li jaderná náplň je nutné připravit chemickou raketu)	operačně taktické rakety ve 20minutové pohotovosti
vševojskové svazky i. sl.		směr přemístění 1/87 arb po ose . . . 2/87 arb . . .		
		po 1 poh. bat. u každého svazku s raketou podle nařízení vel. svazku. Při odražení protidruhu na směr všechny prostředky 117 msd na místě	po 1 poh. bat. ; u těch svazků kde nebude jaderná náplň mít u poh. bat. raketu s chemickou náplní	poh. bat. v 15 minutové pohotovosti
110 ptb (PTZ 12A)		V průběhu operace sladit manévry over svazku s DDS, u každého svazku mít připraven 1 děl. oddíl k vedení ZHN nep.		
		4 baterie (24kusů 100 mm K) připraveny k ničení prostředků jaderného napadení nepřítelé		pro ráže 100 mm vyčleněna v PADS stálá pohyblivá záloha střeliva